

VALMIUSSUUNNITELMA 2021

Yleinen osa

Kempeleen kunta

Valmiussuunnitelmalla varaudutaan kuntalaisten turvallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia vaarantaviin normaaliolojen häiriötilanteisiin, suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO.....	4
1.1 Yleisen osan tarkoitus ja varautumista ohjaavaa lainsäädäntöä.....	5
1.2 Salassapito.....	6
1.3 Asiakirjojen suojele.....	6
1.4 Taustatietoja Kempeleestä.....	6
1.5 Elintärkeät toiminnot.....	7
1.6 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet.....	7
2. VALMIUSTILOJEN, HÄIRIÖTILANTEIDEN JA POIKKEUSOLOJEN VAIKUTUS TOIMINTAAN	9
2.1 Normaaliolot.....	9
2.2 Häiriötilanne	9
2.3 Poikkeusolot	10
2.4 Perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius	11
3. VARAUTUMINEN HÄIRIÖTILANTEISIIN	11
3.1 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt	11
3.2 Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen	12
3.3 Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot	12
4. HÄIRIÖTILANTEEN HALLINTA	13
4.1 Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet	13
4.2 Uhkamallit ja -arviot sekä riskikohteet.....	13
4.3 Kriisijohtaminen.....	16
4.4 Luottamushenkilöelinten informointi	17
4.5 Tehostettu johtaminen häiriötilanteessa – poikkeusolojen johtoryhmä.....	17
4.6 Häiriötilanteen ja poikkeusolojen viestintä	18
4.7 Yhteistoiminta häiriötilanteiden hallinnassa	19
4.8 Koulutussuunnitelma.....	20
4.9 Kunnan kriisibudjetti.....	21

5. VALMIUSSUUNNITELMIEN MUKAINEN TOIMINTA	21
5.1 Hallintopalvelut	21
5.1.1 Kunnanjohto ja viestintä	21
5.1.2 Talous- ja aterial- ja puhdistuspalvelut	22
5.1.3 Tietohallintopalvelut.....	23
5.2 Peruspalvelut	23
5.2.1 Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	23
5.2.2 Vapaa-ajan palvelut-Kempele Akatemia	24
5.2.3 Sosiaalipalvelut.....	26
5.2.4 Ikähoivan palvelut.....	27
5.2.5 Terveyspalvelut	27
5.3 Tekniset palvelut.....	28
5.4 Kempeleen Vesihuolto Oy.....	29
5.5 Kiinteistö Oy Kempeleenkartano.....	29
5.6 Monetra Oulu Oy	30
5.7 Oulun Seudun Sähkö	30
5.8 Kiertokaari Oy.....	31
5.9 Pelastustoimi	32
5.10 Väestönsuojelu	33
6. SUUNNITELMAN LIITTEET.....	34

1. JOHDANTO

Valtion viranomaisilla, valtion liikelaitoksilla ja kunnilla on lakisääteinen velvollisuus varmistaa tehtäviensä häiriötön hoitaminen kaikissa oloissa. Kunnan toiminnalla on kuntalaisten turvallisuuden, hyvinvoinnin ja yhteiskunnan toimivuuden kannalta keskeinen merkitys. Kunnan tulee varautua myös normaalioloista poikkeaviin häiriötilanteisiin. Kunta on lakisääteisesti velvoitettu laatimaan kriisin varautumisvaiheeseen kuuluvat lakisääteiset **valmiussuunnitelmat**, **kriisiviestintäsuunnitelmat**, toteuttamaan **valmiusharjoitukset** ja laatimaan **riskienhallintasuunnitelmat**.

Valmiussuunnitelmalla varaudutaan normaaliolojen häiriötilanteisiin, suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin. Valmiussuunnitelma ei ole vain poikkeusolojen ja niiden uhan aikana käyttöönotettava ja hyödynnettävissä, vaan sitä voidaan hyödyntää myös normaalioloissa ja niiden häiriötilanteissa. Valmiussuunnitelmien tarkoituksena on varmistaa elintärkeiden toimintojen jatkuminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa niin, että ihmisten elinmahdollisuudet, yhteiskunnan toimintakyky ja kansallinen itsenäisyys turvataan aina.

Kempeleen kunnan Valmiussuunnitelman yleinen osa sisältää kuvauksen kunnan varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, kunnan elintärkeistä toiminnoista ja uhkamalleista sekä linjaukset kriisijohtamisesta eri tilanteissa. Valmiussuunnitelmassa on lisäksi lyhyet toimintakuvaukset Kempeleen 1.1.2020 kuntaorganisaation mukaisten palvelualueiden, kuntakonsernin tytäryhtiöiden ja muiden keskeisten toimijoiden varautumisesta häiriö- ja poikkeusolojen kriisijohtamiseen. Näitä valmiussuunnitelmia tukevat lisäksi kunnan kiinteistöille ja yksiköille tehdyt pelastussuunnitelmat. Kunnallisten suunnitelmien mukaista toimintaa tuetaan säännöllisillä harjoitteluilla. Ministeriöt ja Pohjois-Suomen aluehallintovirasto AVI ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ELY antavat ohjeita ja määräyksiä varautumisesta ja valmiussuunnittelusta.

Valmiussuunnitelman yleisen osan päivittämisestä on vastannut kunnanjohtaja Tuomas Lohi yhteistyössä hallintojohtaja Virva Maskosen, kehitysjohtaja Antti Peisterän ja kunnan varautumisen ja turvallisuuden yhteyshenkilön Antti Peuralahden kanssa. Valmiussuunnitelmasta on pyydetty lausunnot kunnan palvelualueilta, kuntakonsernin tytäryhtiöiltä ja muilta keskeisiltä yhteistyökumppaneilta.

Tämä Kempeleen kunnan Valmiussuunnitelma 2021 päivittää ja korvaa kunnanhallituksen 18.5.2015 §173 hyväksymän Kempeleen kunnan strategisen ja operatiivisen valmiussuunnitelman. Samassa yhteydessä päivitetään myös liitteenä oleva kunnan Kriisiviestintäopas. Valmiussuunnitelma on hyväksytty kunnanhallituksessa 30.11.2020. Hyväksymisen jälkeen Valmiussuunnitelmasta tiedotetaan asianosaisia ja siitä laaditaan lyhyet kuvaukset kunnan www-sivuille ja sisäiseen intraan. Uudistettu Valmiussuunnitelma otetaan käyttöön alkaen 1.1.2021.

1.1 Yleisen osan tarkoitus ja varautumista ohjaavaa lainsäädäntöä

Kempeleen varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoite on Kempele -sopimuksen mukaisesti tukea kuntalaisten turvallisen elinympäristön luomista, turvata kunnan palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa, häiriötilanteiden hallinta ja niistä toipuminen.

Kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavat mm. seuraavat lait, säädökset ja asiakirjat:

- Analogisten asiakirjojen suojaaminen poikkeusoloissa (AL/15031/07.01.01.00/2014)
- Arkistolaki (831/94)
- Asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta (1030/1999)
- Kansalliseen riskiarvioon 2018 (Sisäinen turvallisuus - Sisäministeriön julkaisuja 2019:5)
- Laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992
- Laki puolustusvoimista 551/2007
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Määräys ja ohjeet arkistotiloista (AL/19699/07.01.01.00/2012)
- Pelastuslaki 379/2011
- Puolustustilalaki 1083/1991
- Valmiuslaki 1552/2011
- Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/ 2011
- Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista VNp 857/2013
- Vesihuoltolaki (119/2001)
- Sähkömarkkinalaki (588/2013)
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan YTS 2018 (Valtioneuvoston periaatepäätös / 2.11.2017)

Poikkeusoloihin varautuminen perustuu valmiuslakiin (1552/2011). Valtioneuvosto toteaa yhdessä tasavallan presidentin kanssa maassa vallitsevan poikkeusolot, jolloin valtioneuvosto säättää asetuksella poikkeusolojen toimivaltuuksien käyttöönotosta. Asetus hyväksytään ja kumotaan eduskunnassa. Asetus koskee koko maata tai sen osaa ja siinä määritellään, mitkä toimivaltuudet otetaan käyttöön. Asetus voi olla voimassa enintään kuusi kuukautta.

Kokonaisturvallisuuden hallintaan eli yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseen kuuluvat uhkiin varautuminen, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallinta sekä niistä toipuminen. **Suomalaisen yhteiskunnan varautuminen toteutetaan kokonaisturvallisuuden periaatteella**, mikä tarkoittaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamista viranomaisten, elinkeinoelämän sekä järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Normaalioloissa rakennettavat järjestelmät ja varautumistoimenpiteet luovat perustan toiminnalle poikkeusoloissa. Varautumisesta huolehtiminen on osa kaikkien toimijoiden päivittäistä toimintaa.

Johtosuhteet, organisaatiot ja vastuujako säilytetään normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa mahdollisimman muuttumattomina kaikissa tilanteissa. Häiriötilanteessa toimintaa johtavat vastuulliset ja toimivaltaiset viranomaiset tai muut siihen lainsäädännössä velvoitetut turvallisuustoimijat omien tehtäviensä ja toimivaltansa mukaisesti. **Kunnan varautumistyötä johtaa kunnanjohtaja, yhteistyössä poikkeusolojen johtoryhmän ja kunnanhallituksen kanssa.**

1.2 Salassapito

Tämän valmiussuunnitelman yleisen osan tekstiosa on julkinen asiakirja, mutta sen liitteet sekä muut osat liitteineen ovat salassa pidettäviä. Valmiussuunnitelman yleinen osa voi toimia osin yleisenä informaatiovälineenä. Asiakirjojen salassapito perustuu lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621, 24 §), joka määrittelee valmiussuunnitelmat salassa pidettävien asiakirjojen piiriin. Valmiussuunnitelman salaiseksi määritellyt osat merkitään ”viranomaiskäyttöön” merkinnällä (etusivun oikea kulma).

1.3 Asiakirjojen suojelu

Varautuminen poikkeusoloihin on osa jokaisen organisaation hyvän tiedonhallintatavan mukaista toimintaa sekä lakisäateisten tehtävien hoitamisen varmistamista. Valmiuslain (1552/ 2011) mukaan poikkeusoloihin varautuminen vaatii ennakkoon tehtyjä toimenpiteitä, joilla voidaan estää asiakirjojen ja tietojen tuhoutuminen mahdollisissa poikkeusoloissa.

Kansallisarkisto on antanut ohjeen (AL/15031/07.01.01.00/2014) asiakirjojen suojaamisesta poikkeusoloissa. Ohjeen mukaan tarkoituksena on turvata organisaation toiminnan jatkumisen kannalta välttämättömien sekä tutkimuksellista, oikeudellista tai taloudellisista syistä suojeltavien asiakirjojen tai tietojen säilyminen ja käytettävyys poikkeusoloissa. Asiakirjoilla tarkoitetaan kaikkia asiakirjallisia tietoaineistoja, niin manuaalisia kuin sähköisiä.

Kempeleen kunnan asiakirjojen suojelusuunnitelma koskee koko organisaatiota. Kempeleen kunnan Asiakirjojen suojelusuunnitelma on hyväksytty kunnanhallituksessa 12.8.2019 §9 ja otettu käyttöön alkaen 1.1.2020. Suojelusuunnitelman ylläpidosta ja toimeenpanosta vastaa Kempeleen kunnassa tietopalvelusihteeri.

Sähköisissä järjestelmissä olevat asiakirjat huomioidaan ICT-valmiussuunnitelmassa.

1.4 Taustatietoja Kempeleestä

Kempele on vajaan 19 000 asukkaan ja 6 500 kotitalouden taajaan asuttu kasvukunta, noin 10 kilometriä Oulun eteläpuolella. Kempeleen imago on vahvan myönteinen ja elinvoimainen, mikä vastaa hyvin kunnan visioon: *Rohkea edelläkävijä – turvallinen kasvukunta*. Valtuuston hyväksymä kuntastrategia eli Kempele -sopimus ohjaa kunnan toimintaa. Strategian päämäärien mukaisesti Kempeleen tavoitteena on olla Kestävästi kasvava, Hyvinvoiva ja aktivoiva, Kasvua ja oppimista tukeva sekä Vakaa ja palveleva. Kempele on ollut jo pitkään yksi nopeimmin väestöään kasvattavia kuntia Suomessa. Myös yritystoiminta on vireää ja työpaikkaomavaraisuus on vahvassa kasvussa. Tämä kaikki kasvattaa alati palvelutarpeita sekä luo investointipaineita eri palvelualueille. Kuntatalouden pitäminen tasapainossa haastaa jatkuvasti.

1.5 Elintärkeät toiminnot

Elintärkeät toiminnot ovat yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömiä, kaikissa tilanteissa ylläpidettäviä toimintokokonaisuuksia. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot ulottuvat useiden toimijoiden lakisääteisiin tehtäviin ja osin alueille, joille ei voida määritellä yhtä ainoaa vastuutahoa.

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot. YTS 2018

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on kuvattu tarkemmin Yhteiskunnan turvallisuuden strategiassa 2018 (3. Elintärkeät toiminnot). Elintärkeät toiminnot ovat lähtökohta varautumisen suunnittelulle kaikilla toimintatasoilla. Niiden turvaamiseksi suunnitellaan riskiarvioon pohjautuvat käytännön tehtävät ja vastuut. Valtioneuvostotasolla elintärkeiden toimintojen turvaamiseen on määritelty hallinnonalojen strategiset tehtävät, jotka kuvataan vastuuministeriöittäin.

1.6 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet

Hyvän hallinnon periaatteiden mukaan kunnan tulee pystyä toimimaan mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa olosuhteissa. Kunnan kokonaisvarautuminen muodostuu kunnan valmiussuunnitelmasta, kunnan palvelualueiden, kuntakonsernin tytäryhtiöiden ja keskeisten yhteistyökumppaneiden valmiussuunnitelmista sekä kaikkien edellä mainittujen tahojen pelastussuunnitelmista.

Kempeleen kunnan kokonaisturvallisuus muodostuu turvallisuusjohtamisesta, riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta, varautumisesta ja jatkuvuudenhallinnasta, organisaatioturvallisuudesta sekä paikallisesta turvallisuussuunnittelusta.

Varautumisen ja valmiussuunnittelun lähestymistapa on muuttunut kunnan Valmiussuunnitelmissa vuosina 2009-2014-2020 poikkeusolojen toiminnan suunnittelusta laaja-alaiseen kokonaisturvallisuuteen. Tähän sisältyy häiriötilanteiden ennaltaehkäisy ja tunnistettujen riskien poistamiseen ja pienentämiseen tähtäävät toimenpiteet.

Varautumisen yhteensovittaminen keskushallinnossa, alueilla ja kunnissa. YTS 2018

Suunnittelun painotus tulee olla häiriötilanteeseen reagoivasta toimintatavasta ennakoivaan ja ennaltaehkäisevään toimintatapaan. Kuntakonsernin tytäryhtiöissä on tavoitteena kehittää toimialojen häiriönsietokykyä ja rakentaa monialaista ja -ulotteista yhteistoimintamallia häiriötilanteen hallintaan.

Kunnan palvelualueiden, kuntakonsernin tytäryhtiöiden ja keskeisten yhteistyökumppaneiden valmiussuunnitelmissa huomioidaan uhkien vaikutusten arvioinnissa nousseet vakavimmat häiriötilanteet. Toimintamallit ja resurssit häiriötilanteissa toimimiseen suunnitellaan siten, että elintärkeät ja kriittiset toiminnot ja palvelut voidaan turvata myös häiriötilanteessa ja toipuminen toiminnan normaalitasolle tapahtuu mahdollisimman lyhyessä ajassa.

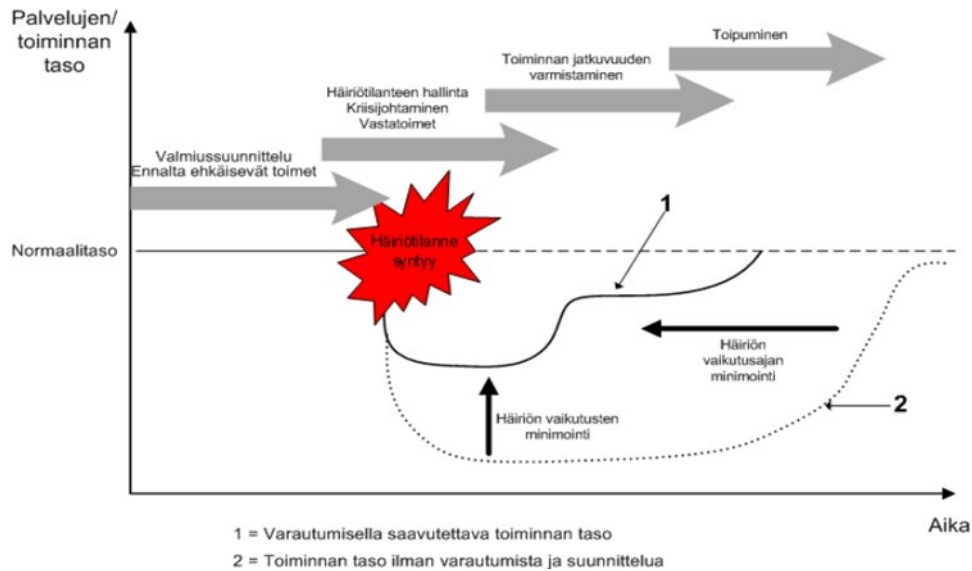
Varautumisen prosessi

VARAUTUMISEN PROSESSI

Varautumisen prosessi. YTS 2018

Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen: jatkuvuussuunnittelu

Korhonen & Ström, Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan malli (2012), varautuminen ja jatkuvuussuunnittelu (mukaillen lähdettä: ISO Standard 22399:2007)

2. VALMIUSTILOJEN, HÄIRIÖTILANTEIDEN JA POIKKEUSOLOJEN VAIKUTUS TOIMINTAAN

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian tarkoittamia turvallisuustilanteita ovat **normaaliolot**, **häiriötilanteet** ja **poikkeusolot**.

2.1 Normaaliolot

Normaaliolot ovat yleensä vallitseva, arkinen olotila, johon kuuluvat myös tavalliset häiriöt, tapaturmat, onnettomuudet, tulipalot tai satunnaiset sähkökatkot.

2.2 Häiriötilanne

Häiriötilanne on uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Häiriötilanteille on yhteistä, että ne ovat usein odottamattomia, vaikuttavat voimakkaasti kunnan toimintaan, etenevät nopeasti, vaativat nopeaa toimintaa, aiheuttavat laajaa julkisuutta ja huonosti hoidettuina vahingoittavat kunnan mainetta. Häiriötilanteita voi esiintyä niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissakin.

Esimerkkejä häiriötilanteista:

- häiriöt palveluissa kuten veden-, sähkön- tai lämmönjakelussa ja elintarvikehuollossa
- erilaiset vakavat onnettomuudet ja henkilövahingot, kuten tulipalot, liikenneonnettomuudet, luonnonkatastrofit, vaarallisten aineiden kuljetuksissa tapahtuvat vahingot,
- tartuntatautiepidemiat, pandemiat
- työtaturmat,
- väkivalta- ja kuolemantapaukset,
- tietojärjestelmiin liittyvät ongelmat,
- talouteen ja rahoitukseen liittyvät ongelmat,
- oman organisaation virheet ja niistä aiheutuva kielteinen julkisuus,
- muu kielteinen julkisuus.

2.3 Poikkeusolot

Poikkeusoloilla tarkoitetaan valmiuslaissa mukaista yhteiskunnan tilaa, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö. Poikkeusoloilla tarkoitetaan tilannetta, jossa sota, sodanuhka tai muu siihen rinnastettava ulkoinen tapahtuma tai maassa sattunut suuronnettomuus tai niiden uhka edellyttävät valtionjohdolta erityisiä toimenpiteitä väestön tai omaisuuden suojaamiseksi, maan alueellisen koskemattomuuden tai itsenäisyyden turvaamiseksi, valtakunnan oikeusjärjestyksen ja kansalaisten perusoikeuksien ylläpitämiseksi tai kansan toimeentulon ja välttämättömän talouselämän turvaamiseksi.

Poikkeusoloissa kunnan tehtävät painottuvat eri tavalla kuin normaalioloissa. Toiset tehtävät lisääntyvät, toiset tehtävät vähenevät, käyvät tarpeettomaksi tai mahdottomiksi hoitaa. Valtioneuvoston määräyksillä kunnalle voidaan poikkeusoloissa antaa kokonaan uusia tehtäviä, jotka normaalioloissa eivät kunnalle kuulu. Näiden toimien tavoitteena on turvata väestön toimeentulo ja elinmahdollisuudet.

Valmiuslain 1552/2011 mukaan poikkeusoloja ovat:

- Väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat,
- erityisen vakava suuronnettomuus, tällaisen suuronnettomuuden välitön jälkitila, sekä
- vaikutuksiltaan erittäin vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti
- Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila,
- Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöönottamista.

2.4 Perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius

Valmiustiloja ovat **perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius.**

- **Perusvalmius** on valmiustila, jota ylläpidetään normaalioloissa. Se edellyttää määräysten mukaista suunnitelmavalmiutta, toiminnallisia valmiuksia sekä ennakkojärjestelyjä erityis-, häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Valmiuden kohottamistoimenpiteitä nimitetään tehostetuksi valmiudeksi.
- **Tehostetussa** valmiudessa ylläpidetään tilannekuvaa ja jatkuvaa johtamis- ja häiriötilanneviestintävalmiutta sekä tehostetaan toimintaa erilaisin resurssivaroitusten, joiden tarkoituksena on hallita uhkaava tai syntyvä tilanne.
- **Täysvalmius** on valmiustila, jossa kaikki voimavarat on otettu käyttöön erityis- tai häiriötilanteen tai poikkeusolojen aiheuttamien vaikutusten ehkäisemiseksi ja niistä selviytymiseksi. Täysvalmiuden aikana valmiuslaki mahdollistaa yhteiskunnan yleisten ja yksityisten voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisimmilla tavoilla.

3. VARAUTUMINEN HÄIRIÖTILANTEISIIN

Valmiuslaki velvoittaa kuntia turvaamaan valmiussuunnitelmin ja toiminnan etukäteisjärjestelyin tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Tämä tarkoittaa valmiussuunnittelun näkökulmasta myös sitä, että sen normaalisti tuottamien ja ylläpitämien peruspalveluiden sekä infrastruktuurin toimintaedellytykset, toiminnan jatkuvuus ja taso on turvattava tärkeimpien tehtävien osalta kaikissa olosuhteissa.

Pelastuslaissa ja valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta on määritelty kuntien, pelastustoimen ja muiden viranomaisten vastuulle kuuluvat väestönsuojelutehtävät. Tavoitetilana kuntakonsernissa on, että jokainen toimija tiedostaa oman toimintansa merkityksen osana kokonaisturvallisuutta. Johtoryhmä (JORY), poikkeusolojenjohtoryhmä (POJORY) ja avainhenkilöt osallistuvat aktiivisesti valmiussuunnitteluun ja -harjoituksiin. Valmiussuunnittelu huomioidaan normaalina osana päivittäistä toimintaa.

3.1 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt

Kunnanjohtaja

- valmiussuunnitelmien yhteensovittaminen
- hallintopalvelujen varautuminen
- kriisiviestintä

Hallintojohtaja

- Hallinto- ja luottamuselinpalvelujen varautuminen

Elinkeinojohtaja

- Elinkeinopalvelujen varautuminen

Talousjohtaja

- Talous-, tietohallinto-, ateria- ja puhdistuspalvelujen sekä henkilöstöhallinnon varautuminen

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

- Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen varautuminen

Tekninen johtaja

- Teknisten palvelujen varautuminen

Varautumisen ja turvallisuuden vastuhenkilö

- Toimii yhdyshenkilönä kuntaorganisaation ulkopuolisiin toimijoihin
- Ohjaa valmiussuunnittelutyötä

3.2 Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Johtaminen häiriötilanteissa perustuu toimivaltaisen viranomaisen toimintaan. Häiriötilanteen hallintaan liittyvät toimenpiteet tulee käynnistää ajoissa, ennakoiden tilanteen kehittymistä tai osoittautumista alkutietoja vakavammaksi. Riittävät voimavarat häiriötilanteen hallintaan varataan heti tilanteen alusta alkaen. Häiriötilanteeseen reagoidaan nopeasti ja riittävän voimakkaasti. Tarvittaessa käynnistettyjä toimenpiteitä voidaan purkaa tilanteen osoittautuessa alkutietoja lievemmäksi tai kun se on saatu muutoin hallintaan.

3.3 Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot

Suomen kansallisen riskinarvion 2018 (Sisäinen turvallisuus - Sisäministeriön julkaisu 2019:5) laatiminen perustuu Euroopan unionin vuonna 2014 uudistettuun pelastuspalvelumekanismiin. Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismi on yksi keskeisimmistä kansainvälisen pelastustoimen painopisteistä. Pelastuspalvelumekanismi on perustettu parantamaan ja tehostamaan Euroopan maiden yhteistyötä ja helpottamaan koordinoitua pelastuspalvelun alalla luonnon ja ihmisen aiheuttamien katastrofien ennaltaehkäisyssä, varautumisessa ja avustustoiminnassa. Kansallisen riskiarvion laatimisen taustalla oleva unionin pelastuspalvelumekanismi kattaa ihmisen, ympäristön ja omaisuuden suojelun unionin alueella ja sen ulkopuolella tapahtuvissa kaikenlaisissa luonnon ja ihmisen aiheuttamissa onnettomuuksissa.

Kuntakonsernin yhteiset uhka-arviot

Uhkien vaikutusten arvioinnille sovellettiin Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen mallia. Käsiteltäviksi häiriötilanteiksi valittiin Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa määritellyistä uhkamallista johdetut häiriötilanteet, joista arviointiin valikoitui seitsemän kuntatasolla todennäköisintä häiriötä. Todennäköisimmät uhkamallit ja häiriötilanteet on kuvattu tarkemmin luvussa 4. Yhteisiin uhka-arvioihin varaudutaan kunnan eri yksiköissä toimialakohtaisilla suunnitelmillä.

4. HÄIRIÖTILANTEEN HALLINTA

4.1 Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet

Yleisiä tehtäviä ja tavoitteita häiriötilanteen hallinnassa ovat

- kunnan alueella oleskelevien turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen
- häiriötilanteen muiden seurausten minimointi oikea-aikaisilla ja oikein mitoitetuilla vastatoimenpiteillä
- kunnallisten toimijoiden johtamis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen, sekä elintärkeiden toimintojen edellytysten varmistaminen
- jatkuva yhteydenpito ja tiedon välittäminen viranomaisiin ja muihin toimijoihin, mukaan lukien ylikunnalliset toimijat
- tilannetietojen kokoaminen, välittäminen ja analysointi, sekä tilannekuvan muodostaminen kunnan alueelta yhteistoiminnassa muiden viranomaisten ja tahojen kanssa
- tilanteen edellyttämän oikea-aikaisen viestinnän organisoiminen ja toteutus omalle henkilöstölle, kansalaisille, sekä tilanteen mukainen uutistiedottaminen

4.2 Uhkamallit ja -arviot sekä riskikohteet

Uhkamallit perustuvat Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan YTS 2018 ja Kansalliseen riskiarvioon 2018. Häiriötilanteita todennäköisimmin aiheuttavat erilaiset sään ääri-ilmiöt, kuten myrskyt, tulvat, ja poikkeukselliset pakkaset. Edellä mainitut voivat aiheuttaa esimerkiksi pitkäkestoisia tai laajoja häiriöitä energianjakelussa, erilaisia onnettomuuksia ja tietoliikenteen häiriintymistä. Muita häiriötilanteen aiheuttajia ovat todennäköisimmin toiminnassa tapahtuvat inhimilliset virheet, erilaiset laajavaikutteiset rikolliset teot tai erilaiset tekniset viat.

Pohjois-Suomen pelastuslaitos on määritellyt henkilö- ja paloturvallisuuden kannalta keskeiset riskikohteet Kempeleen alueella. palvelualueita, kuntakonsernin tytäryhtiöitä ja muita yksiköitä koskevat uhkamallit on analysoitu näiden omissa valmiussuunnitelmissa. Uhkamalleista on tähän Valmiussuunnittelemaan tehty omat **tilannekortit** (Liitteet 8-14).

Uhkamalleista kunnan valmiussuunnitteluun on valittu seuraavat häiriötilanteet, jotka aiheuttavat lyhytkestoisinakin merkittävää haittaa kunnan toiminnolle:

1. SÄHKÖ - Voimahuollon vakavat häiriöt: Sähköenergian saannin, siirron tai jakelun keskeytyminen (Liite 8 – Tilannekortti 1)

- Valtioneuvoston periaatepäätöksen tavoitetason mukaan valtakunnan tasolla varmistetaan sähkön ja lämmön tuotannon, siirron ja jakelun kapasiteetin riittävyys, toiminnan palautuvuus sekä teknisten järjestelmien toimivuus.
- Kempeleen kunta on tehostanut varautumista sähkökatkoksiin hankkimalla siirrettäviä generaattoreita, lämmöntuotantoyksiköitä ja vedenkuljetuskalustoa. Strategisesti keskeisten kiinteistöjen teknistä valmiutta (mm. virransyöttömahdollisuus) parannetaan suunnitelmallisesti.

2. TIETOLIIKENNE - Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien häiriöt – kyberuhkat tai infrastruktuurin häiriintyminen (Liite 9 – Tilannekortti 2)

- Suurin osa yhteiskunnan kriittisistä palveluista perustuu tiedonsiirtoon ja sähköisten tietovarantojen käyttöön. Sähköisten palveluiden ja viestinnän toimivuutta voivat uhata luonnonilmiöiden, inhimillisen toiminnan tai tekniikan pettämisen aiheuttamat onnettomuudet sekä järjestelmiin kohdistuvat tahalliset sähköiset ja fyysiset hyökkäykset.
- Kansallisesti poliisin vastuulla on tunnistaa kybertoimintaympäristöön liittyviä rikollisuusilmiöitä, ennalta estää, paljastaa, selvittää kybertoimintaympäristöön tai sen käyttöön kohdistuvia rikoksia.
- Kempeleen kunta ostaa ICT-palvelunsa Joki ICT:tä, jonka valmiussuunnittelua ja varautumista ohjataan sopimuksen mukaan sopimuksella ja säännöllisellä auditoinnilla. Kunnan tietohallinto vastaa tilaajana sähköisen infrastruktuurin toimivuudesta, suunnitelmien auditoinnista sekä osaltaan varautumisyhteistyön sujuvuudesta. Kunnan tietohallinnon valmiussuunnitelma on osana konsernipalvelun valmiussuunnitelmaa.
- Kunta on panostanut tietoturvaan myös laatimalla tietoturvasuunnitelmat palvelualueittain

3. VESI - Yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt (Liite 10 – Tilannekortti 3)

- Yhdyskuntatekniikan toimivuuden kannalta keskeinen yhdyskuntatekniikka käsittää vedenjakelun, jätevesihuollon, jätehuollon ja kaukolämmön. Myös joukkoliikenteen toimintaedellytysten turvaaminen on tärkeää.
- Yhdyskuntatekniikan vakava häiriintyminen on todennäköisemmin sääolojen tai järjestelmien sisäsyntyisten ongelmien seurausta.
- Kempeleessä vesi- ja jätehuollon varautumisen valvonta kuuluu teknisten palvelujen alueelle.
- Vesihuoltolaki edellyttää vesihuoltolaitokselta varautumissuunnitelmien laadintaa vesihuollon häiriötilanteiden varalta. Vesihuollon tavanomaisimpia häiriötilanteita ovat vesijohtovuodot, vedenlaatuhäiriöt ja jätevedenpumppaamoiden ylivuodot sekä sähkönjakelukatkosten aiheuttamat häiriöt laitosten ja –verkostojen toiminnassa. Harvinaisia, mutta vakavia vesihuollon häiriötilanteita ovat vedenottamon tai vesijohtoverkoston saastuminen.
- Jätevesijärjestelmän toimimattomuus voi johtaa laajoihin epidemioihin ja ympäristövahinkoihin. Pilaantunut talousvesi ja siitä aiheutuvat mahdolliset epidemiat voivat muodostua laajoiksi paikallisiksi ongelmiksi terveydenhuoltojärjestelmälle sekä väestön hyvinvoinnille. Kunnan terveydensuojeluviranomaisten valvonnan ja vesihuoltolaitoksen säännöllisen laadun tarkkailun ja riskien hallinnan avulla varmistetaan, että vesihuoltolaitoksen toimittama talousvesi täyttää terveydensuojelulaissa säädetyt laatuvaatimukset.

4. ELINTARVIKKEET - Elintarvikehuollon vakavat häiriöt (Liite 11 – Tilannekortti 4)

- Elintarvikehuollon alkutuotannon ja vesihuollon turvaaminen valtakunnan tasolla kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle.
- Eläin- ja kasvitautiepidemiat saattavat aiheuttaa elintarvikehuollon vakavia häiriöitä. Vieraiden aineiden pääsy elintarvikeketjuun voi johtaa elintarvikkeiden poisvetämisiin.
- Elintarvikehuollon häiriötilanteisiin varaudutaan Kempeleessä osana päivittäistavarahuollon valmiussuunnittelua. Kunnan tehtäviin kuuluu järjestää ruokailu hallinnoimissaan kouluissa, päiväkodeissa, sairaaloissa sekä hoitolaitoksissa.

5. RAHOITUS - Rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt (Liite 12 – Tilannekortti 5)

- Hyvin toimiva rahoitus- ja maksujärjestelmä on ensisijainen edellytys talouden ja yhteiskunnan toiminnalle. Tämä edellyttää vakaata rahoitusjärjestelmää, joka kykenee moitteettomasti hoitamaan perustehtävänsä, kuten rahoituksen ja maksujen välityksen, rahoitusvälineiden hinnoittelun ja riskien jakamisen. Rahoitusmarkkinoiden toimijoiden riskinkantokyvyn ja yleisen luottamuksen rahoituslaitoksiin ja infrastruktuuriin on oltava riittävä, jotta se kestää toimintaympäristön häiriöitä.
- Valtakunnan tasolla rahoitusjärjestelmä ja rahahuolto kuuluvat valtiovarainministeriölle.
- Kunnan maksuliikennettä hoitaa Monetra Oulu Oy.

6. TERVEYS - Väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt - Influenssapandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia, pandemia (Liite 13 – Tilannekortti 6)

- Väestön terveyttä ja toimeentuloturvaa voivat häiritä pitkittynyt taloudellinen taantuma, laajat epidemiat ja vaaralliset tarttuvat taudit, säteily- ja muut ympäristöonnettomuusriskit, ravinnon tai talousveden saastuminen, kemialliset uhkat, lääkkeiden ja terveydenhuollon laitteiden saatavuuden vaikeutuminen tai laajamittainen maahanmuutto.
- Uhkat voivat toteutua onnettomuuksien, luonnonkatastrofien tai tahallisen toiminnan seurauksena.
- Hitaammin kehittyviä uhkia voivat olla väestön ikääntymisestä, syrjäytymisestä ja yleisen terveystilanteen heikkenemistä aiheutuvat ongelmat.
- Väestön terveyden ja toimeentuloturvan vakava häiriintyminen voi ilmetä esimerkiksi pandemiana tai laajana ruokamyrkytyksenä, jotka voivat kohdistua kunnan henkilökuntaan tai kuntalaisiin. Kansainvälistyminen ja ihmisten liikkuvuus lisäävät tartuntatautien leviämisen riskiä.
- Kunnan vesijohtoverkoston saastuminen voi aiheuttaa useiden ihmisten vakavan sairastumisen ja ympäristövahinkoja. Jätehuollon ja viemäroinnin puuttuminen voi aiheuttaa mm. rottien ja tautien leviämisen ja aiheuttaa sitä kautta useiden ihmisten vakavan sairastumisen.

7. ONNETTOMUUDET - Suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat (Liite 14 – Tilannekortti 7)

- Suuronnettomuuksien tai luonnon ääri-ilmiöt aiheuttavat usein laajaa tuhoa tai vaaraa ihmishengille, omaisuudelle tai ympäristölle. Onnettomuudet tapahtuvat äkillisesti ja ennalta arvaamatta. Näiden vaikutusalue voi olla aluksi paikallinen, mutta voi laajeta nopeasti, ellei tehokasta pelastus- ja torjuntatoimintaa kyetä nopeasti organisoimaan. Suuronnettomuuksien syynä ovat usein inhimilliset virheet tai teknistä toimintaa ohjaavien järjestelmiin tulleet viat.
- Pahimpia suuronnettomuuksien aiheuttajat teollisuudessa ovat vaarallisia aineita käsittelevät laitokset. Matkustajaliikenteessä suuronnettomuudesta seuraa ihmishenkien menetyksiä. Joukkoliikenteen häiriöt vaikeuttavat ihmisten liikkumista. Vaarallisten aineiden kuljetuksissa voi suuronnettomuuden seurauksena kuolla ihmisiä ja aiheutua lisäksi materiaalisia vaurioita sekä ympäristöongelmia, kuten maa- tai vesi- ja ranta-alueiden saastumista.
Liikenteeseen liittyviä riskejä ovat mm. kuntakeskustan lähellä tapahtuva vakava kemikaalionnettomuus rauta- tai maantiellä ja vesistöalueella tapahtuva öljyonnettomuus.
- Laajat tulipalot tai muut onnettomuudet teollisuuslaitoksissa, terveyskeskuksessa, oppilaitoksissa, kauppakeskuksissa voivat aiheuttaa pitkäaikaisen esteen toiminnan jatkumiselle. Suurpaloilla voi olla myös laaja-alaisia vaikutuksia kunnan väestölle.
- Luonnon aiheuttamat suuronnettomuudet aiheutuvat usein poikkeuksellisten sää- ja luonnonilmiöiden seurauksena. Suuronnettomuustilanteen voi aiheuttaa pitkäaikaiset tai äkilliset rankkasateet, metsäpalot, myrskyt tai säteilytason nousu.
- Ympäristöuhkat ovat ympäristön muutoksia, jotka saattavat merkitä haittaa tai uhkaa ihmisten terveydelle. Ympäristömuutokset voivat olla nopeasti kehittyviä, jolloin on yleensä kysymyksessä ympäristöonnettomuus. Hitaasti kehittyvät ympäristöuhkat, esimerkiksi ympäristön vähittäinen pilaantuminen ovat usein vaikeasti havaittavia. Ympäristöuhkat voivat syntyä inhimillisestä toiminnasta tai ne voivat olla luonnon ääri-ilmiöiden aiheuttamia.

4.3 Kriisijohtaminen

Johtaminen häiriötilanteissa perustuu toimivaltaisen viranomaisen toimintaan. Kunnanhallituksen alaisuudessa toimivan kunnanjohtajan vastuulla on toimivaltaisen viranomaisen tuekseen tarvitseman yhteistoiminnan järjestäminen ja muiden viranomaisten toiminnan käynnistäminen, kokonaisuuden hallinta sekä päätöksenteon ja taloudellisten resurssien varmistaminen. Normaalioloissa esiintyvät häiriötilanteet hallitaan kunnan johtamisjärjestelmän mukaisesti tavanomaisin toimivaltuuksin. Normaaliolojen häiriö- ja erityistilanteissa kunnan palvelualueet vastaavat toimialaansa kuuluvien tehtävien hoitamisesta ja siihen liittyvästä johtamistoiminnasta. Häiriötilanteiden viestinnässä toimitaan Kempeleen kunnan Kriisiviestintä -oppaan ohjeistuksen mukaisesti. Kriisiviestintä ja kriisiorganisaatioiden kokoonpanot ja yhteystieto löytyvät liitteestä 2 (Yhteystiedot - Kriisiviestintä – KUNTA)

4.4 Luottamushenkilöelinten informointi

Informoinnista päättää kunnanjohtaja tai hallintojohtaja hänen varahenkilönään. Tiedot löytyvät Kempeleen kunnan Kriisiviestinnän oppaasta (liite 4).

4.5 Tehostettu johtaminen häiriötilanteessa – poikkeusolojen johtoryhmä

Kunnanjohtaja kutsuu **poikkeusolojen johtoryhmän (POJORY)** koolle valitsemaansa johtopaikkaan. Pitkäkestoissa vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa johtopaikka pidetään jatkuvasti miehittettynä.

Poikkeusolojen johtoryhmän (POJORY) jäsenet

- Kunnanjohtaja, puheenjohtaja
- Hallintojohtaja, varapuheenjohtaja
- Hallinnon palvelusihteerit, sihteerit
- Talousjohtaja
- Sivistys- ja hyvinvointijohtaja
- Tekninen johtaja
- Terveysjohtaja, johtava lääkäri
- Kotihoidon johtaja
- Johtava sosiaalityöntekijä
- Varhaiskasvatuksen johtaja
- Tietohallintopäällikkö
- Ateria- ja puhdistuspalvelupäällikkö
- Varautumisen ja turvallisuuden vastuuhenkilö

Poikkeusolojen johtoryhmän hälyttämisen perusteet

Kempeleen kunnan poikkeusolojen johtoryhmä hälytetään, kun kohdataan

- häiriötilanne tai suuronnettomuus, jolla on laaja vaikutus Kempeleessä asuvien tai oleskelevien ihmisten toimintaan, palveluun ja turvallisuuteen,
- häiriötilanne tai suuronnettomuus, joka kohdistuu kunnan käytössä tai omistuksessa olevaan merkittävään kohteeseen (esim. kiinteistö, rakennus tai alue),
- valmiuslain 3 §:n mukainen tilanne, josta aiheutuu poikkeusolot.

Johtaminen ja tilannetietoisuus

Tilannekuvan muodostamisen prosessi koostuu tiedon keräämisestä, kokoamisesta, luokittelusta ja analysoinnista sekä analysoidun tiedon oikea-aikaisesta ja tehokkaasta jakamisesta sitä tarvitseville. Tilannekuva antaa perusteet tilannetietoisuuden saavuttamiseen. Johtamisessa tarvittavan tilannetietoisuuden muodostamisessa keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa seuraavien asioiden selvittäminen ja arviointi:

- mitä on tapahtunut,
- ketkä ovat aktiivisia toimijoita tilanteessa,

- mistä häiriötilanne johtuu,
- mitkä ovat häiriötilanteen vaikutukset yhteisölle yleisesti,
- mitkä ovat häiriötilanteen vaikutukset omalle toiminnalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä häiriön mahdollisesti pitkittyessä,
- tilanteen kehittymisen vaihtoehdot,
- mitä toimenpiteitä häiriötilanteen hallitsemiseksi tulisi toteuttaa,
- mitä muut toimijat tekevät tilanteessa,
- ovatko omat resurssit riittävät,
- mitä muita resursseja on mahdollisesti käytössä ja miten ne saadaan käyttöön,
- resurssien jakaminen ja priorisointi,
- keneltä me tarvitsemme tietoa,
- ketkä tarvitsevat tietoa meiltä

Eri toimijoiden väliseen viestintään käytetään häiriötilanteen laadun ja viestintätahojen perusteella matkapuhelinverkkoa (puhelut ja tekstiviestit), VIRVE- verkkoa (puhelut ja tekstiviestit), VHF - taajuuksia (radiokutsut) sekä tietoliikenteen viestipalveluja (sähköpostit, videopuhelut, pikaviestit, Teams ym.). Kuntakonsernin sisäinen ja ulkoinen viestintä Kempeleen kunnan kriisiviestinnän oppaan mukaisesti (liite 4). VIRVEN pikaohje, sekä viestintäkaaviot löytyvät suunnitelman liitteistä (liitteet 5-6).

4.6 Häiriötilanteen ja poikkeusolojen viestintä

Häiriötilanteessa kuntalaisten tiedon tarve kasvaa. Mitä nopeammin ja avoimemmin tiedotetaan, sitä vähemmän väärit tiedot ja huhut leviävät. Häiriötilanteissa viestintävastuut ovat niillä henkilöillä, joilla ne ovat normaalistikin, mutta tarvittaessa on varauduttava vahvistamaan viestintäorganisaatioita tilanteen vaatimalla tavalla. Valmius häiriötilanteiden viestinnän hoitamiseen on oltava kaikkina kellonaikoina. Kunnan tehtävänä on viestiä häiriötilanteen aiheuttamista toimenpiteistä ja niiden muutoksista. Medialle välitetään mahdollisimman nopeasti ensitiedote tapahtumasta. Tiedotustilaisuus järjestetään, jos tapahtuma on erityisen vakava tai se herättää muuten laajaa kiinnostusta.

Häiriötilanneviestinnässä tulee myös varautua tilanteisiin, joissa sähköä ei ole ja tietoverkot eivät toimi. Pitkäkestoisessa sähkö- tai puhelinliikenteen katkoksesta asiakaspalvelua ja viestintää keskitetään varavoimalla varustetuille paloasemille. Häiriötilanne- ja poikkeusolojen viestinnässä voidaan käyttää tarvittaessa vaaratiedotteita. Vaaratiedotteet on toimitettava aina pelastus- tai poliisiviranomaisen kautta.

Kriisiviestinnässä ja -tiedottamisessa toimitaan Kempeleen kunnan Kriisiviestintä -oppaan määrittelemällä tavalla (liite 4).

Kunnan kriisi- ja poikkeustilanteiden viestinnän tavoitteet:

- varoittaa tapahtuneesta,
- varmistaa ihmisten turvallisuus
- antaa toimintaohjeet lisävahinkojen välttämiseksi,

- estää huhujen leviäminen
- varmistaa, että julkisuudessa on totuudenmukainen mielikuva tilanteesta
- tiedottaa palvelujen järjestelyistä
- turvata organisaatioiden toimintaedellytykset
- auttaa organisaatiota palautumaan normaalitilaan
- ennakoida mahdolliset kriisit ja valmistautua niihin hyvissä ajoin

4.7 Yhteistoiminta häiriötilanteiden hallinnassa

Kuntayhtymä ja muut alueelliset toimijat

Yhteydenpito tehdään Kempeleen kunnan Kriisiviestinnän oppaan (liite 4) ja toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien mukaisesti. Yhteystietoluettelot (liitteet 2-3) löytyvät valmiussuunnitelman liitteistä.

Muut kunnat

Tärkeimmät yhteistyökunnat ovat Oulun kaupunki, Tyrnävän kunta sekä Limingan kunta. Yhteydenpito tehdään Kempeleen kunnan Kriisiviestinnän oppaan (liite 4) ja toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien mukaisesti. Yhteystietoluettelo (liite 3) löytyy valmiussuunnitelman liitteistä.

Keskeiset elinkeinoelämän toimijat

Yhteydenpito tehdään Kempeleen kunnan Kriisiviestinnän oppaan (liite 4) ja toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien mukaisesti. Yhteystietoluettelo (liite 3) löytyy valmiussuunnitelman liitteistä.

Valtion paikallis-, alue- ja keskushallinto

Yhteydenpito tehdään Kempeleen kunnan Kriisiviestinnän oppaan (liite 4) ja toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien mukaisesti. Yhteystietoluettelo (liite 3) löytyy valmiussuunnitelman liitteistä.

Puolustusvoimat

Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) mukaan puolustusvoimien yhtenä tehtävänä on muiden viranomaisten tukeminen, johon kuuluu mm.

- virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi ja
- pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja

Käytännössä tämä tarkoittaa kunnallisten toimijoiden osalta, että Puolustusvoimat voisi antaa virka-apua silloin kun yhteiskunnan turvaaminen edellyttää sellaista henkilöstöä, materiaalia ja osaamista, mitä puolustusvoimilla on. Viranomaisena voi saada virka-apua vain oman lakisääteisen tehtävänsä hoitamiseen. Kunnan viranhaltijan tulee keskustella virka-apupyynnöistä ja niiden tarpeesta tapauskohtaisesti pelastuslaitoksen edustajan kanssa. Puolustusvoimien osallistuminen pelastustoimintaan tapahtuu aina tilannetta johtavan pelastusviranomaisen johdolla. Yhteydenotot Puolustusvoimiin tapahtuvat toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien mukaisesti. Yhteystiedot löytyvät valmiussuunnitelman (liite 3) yhteystietolomakkeesta.

Järjestöt, kirkot ja muut uskonnolliset yhdyskunnat

Järjestöillä, kirkoilla ja muilla uskonnollisilla yhdyskunnilla on kunnan tukena tärkeä rooli sekä varautumisessa että häiriötilanteiden hallinnassa. Järjestöt toimivat jo normaalisti paikallisten viranomaisten tukena monissa turvallisuuteen liittyvissä tehtävissä, mm. etsintä- ja pelastustoiminnassa, lento- ja meripelastustoiminnassa, palokuntatoiminnassa, vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa, ensiaputoiminnan järjestämisessä sekä henkisessä tuessa. Kirkot huolehtivat osaltaan häiriötilanteissa hengellisestä toiminnasta, henkisen huollon tehtävistä, vainajien huollosta, aineellisen avun antamisesta suuronnettomuuden tai vastaavan uhreille. Yhteydenpito tehdään Kempeleen kunnan Kriisiviestinnän oppaan (liite 4) ja toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien mukaisesti. Yhteystietoluettelo (liite 3) löytyy valmiussuunnitelman liitteistä.

Pelastuslaitos ja väestönsuojelu

Pelastuslaitos antaa tukea kunnalle, vaikka häiriötilanne ei vaatisikaan varsinaista pelastustoimintaa. Tuki voi olla esimerkiksi riskien arvioinnissa avustamista, toimenpidejärjestyksen määrittelemistä, viestiyhteyksien tehostamista, vaaratiedotteiden antamista tai virka-avun pyytämistä Puolustusvoimilta.

Valmiussuunnitteluun ja varautumiseen liittyvissä kysymyksissä tulee olla yhteydessä Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen valmiuspäällikköön. Tarvittaessa pelastuslaitos lähettää Kempeleen aseman vastuuhenkilön avustamaan häiriötilanteen hallinnassa. Pelastuslain 32.2§ mukaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Pelastustoimintaan kuuluvat tehtävät ja toiminnot ovat

- hälytysten vastaanottaminen
- väestön varoittaminen
- uhkaavan onnettomuuden torjuminen
- onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen
- tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen, sekä
- edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot

Häiriötilanteessa pelastuslaitos johtaa pelastus- ja suojelutoimintaa. Pelastuslaitos tai poliisi myös vastaavat onnettomuustilanteista tiedottamisesta julkisuuteen. Häiriötilanteessa kuntakonserni antaa pelastuslaitokselle asiantuntija-, materiaali- ja muuta apua, jotta pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti. Pelastuslaitoksen tilannekeskus ja kunnan johtokeskus välittävät aktiivisesti informaatiota toisilleen tilannekuvan luomiseksi sekä tilannetietoisuuden saavuttamiseksi. **Evakuointisuunnitelma** (liite 16) ja VIRVE pikaohje ja viestintäkaavio löytyvät valmiussuunnitelman liitteistä 5-6.

4.8 Koulutussuunnitelma

Kempele on mukana varautumista koskevassa valtakunnallisessa yhteistyöryhmässä. Henkilöstön valmius toimintaan häiriö- ja poikkeusoloissa varmistetaan riittävän koulutuksen ja harjoittelun avulla.

- Normaalioloissa koulutetaan johtajat ja varattu erityishenkilöstö.

- Henkilökuntaa informoidaan mm. työpaikkakokouksissa varautumisesta, valmiussuunnittelusta, riskienhallinnasta ja työturvallisuudesta.

Kunnan johtokeskuksen koulutuksesta ja johtokeskuksen harjoituksista vastaa kunnanjohtajan alaisuudessa varautumisen ja turvallisuuden yhteyshenkilö. Palvelualueiden, kuntakonsernin tytäryhtiöiden ja muiden yksiköiden toimintaan liittyvästä valmiuskoulutuksesta vastaavat kyseisten liikelaitosten tai palvelujen toiminnasta vastaava viranhaltija.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto yhdessä Pelastusopiston kanssa järjestää kunnille säännöllisesti koulutusta ja valmiusharjoituksia. Kempeleen kunta osallistuu näihin harjoituksiin. Avainhenkilöt osallistuvat aktiivisesti valmiusharjoituksiin ja niihin liittyviin koulutuksiin. Kunnan henkilöstöä osallistuu myös vapaaehtoisille valtakunnalliselle ja alueellisille maanpuolustuskursseille. Kunnanjohtaja ja varautumisen yhteyshenkilö vastaavat siitä, että koulutus- ja muut tiedotteet toimitetaan asianomaisille palvelualueiden vastuuhenkilöille.

4.9 Kunnan kriisibudjetti

Varautumistyöhön ei ole valmiiksi ohjattuja taloudellisia resursseja, vaan jokaiselle varautumiseen liittyvälle projektille hankitaan erillinen rahoitus. Häiriötilanteen sattuessa laaditaan tarvittaessa kriisibudjetti kunnan normaaliajan talousarvion pohjalta. Tärkeimpien toimintojen ja väestönsuojeluorganisaation tehokkaan työskentelyn turvaamiseksi varoja keskitetään ja vähemmän tärkeitä toimintoja supistetaan. Kriisibudjetin valmistelusta vastaa talousjohtaja. Kriisibudjetti hyväksytään kunnanvaltuustossa.

5. VALMIUSSUUNNITELMIEN MUKAINEN TOIMINTA

Kempeleen kunnan tuottamien ja järjestämien palveluiden ja viranomaistoiminnan vaatimat kriisijohtamistoimenpiteet on määritelty palvelualueiden, kuntakonsernin tytäryhtiöiden ja muiden yhteistyökumppaneiden valmiussuunnitelmissa. Seuraavaksi kuvataan kunnan palvelualueiden, kuntakonsernin tytäryhtiöiden ja muiden yhteistyökumppaneiden valmiussuunnitelmien mukainen toiminta, vastuut ja varautumisvelvoitteet.

5.1 Hallintopalvelut

5.1.1 *Kunnanjohto ja viestintä*

Kunnan johdon tehtävänä on johdattaa kunta kriisin yli, koordinoida kuntakonsernin toimintaa ja viestintää sekä tehdä koko kuntakonsernia koskevia päätöksiä. Johtamisen tukena ovat ennalta laaditut valmiussuunnitelmat ja toimintakortit häiriötilanteita varten.

Kempeleen kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnanjohtaja johtaa kunnan riskienhallintaa ja vastaa näiden organisoinnista kuntakonsernissa valtuuston ja kunnanhallituksen päätösten mukaisesti. Kunnanjohtaja johtaa kunnan operatiivista toimintaa myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumistyötä tukee kunnan johtoryhmän lisäksi varautumisen ja turvallisuuden vastuuhenkilö sekä tarpeen vaatiessa eri prosessien avaintoimijoista koostuva poikkeusolojen johtoryhmä. Lisäksi jokaisen esimiehen velvollisuuksiin kuuluu huolehtia johtamansa toimialan, palvelualueen tai yksikön riskienhallinnasta, turvallisuudesta ja varautumisesta. Esimies myös johtaa organisaationsa toimintaa häiriötilanteessa sekä toipumista niistä.

Vaikka varautumistehtävät ovat esimiesten vastuulla, varautumiseen ja riskienhallintaan liittyvä valmistelu ja päätöksenteko koskettavat kunnissa suoraan tai välillisesti myös kaikkia poliittisia toimielimiä. Kunnanjohtaja pitää yllä yhteydet kunnan luottamushenkilöjohtoon. Hallintojohtaja koordinoi kunnan luottamushenkilötyötä, jota johtaa valtuuston puheenjohtaja. Valtuusto päättää mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan (ml. varautumisen) perusteista. Kunnanhallitus puolestaan johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta ja vastaa mm. valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja huolehtii kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan (ml. varautumisen) järjestämisestä. Valiokunnat ohjaavat valtuuston päätöksentekoa.

Viestinnän tarve korostuu häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kunnan toimivaltainen johto vastaa viestinnän sisällöstä tukeutuen normaalioloissa valmisteltuun kriisiviestintäsuunnitelmaan. Kuntalaiset, henkilöstö, asiakkaat ja media odottavat hyvää, riittävää, nopeaa, avointa ja totuudenmukaista tiedottamista. Mitä vakavammasta väestön turvallisuutta tai terveyttä uhkaavasti häiriöstä tai tilanteesta on kysymys, sitä suuremmat vaatimukset viestintään kohdistuvat.

5.1.2 Talous- ja ateria- ja puhdistuspalvelut

Kempeleen kunnan talous- ja henkilöstöhallintoa johtaa talousjohtaja. Henkilöstöpalveluista vastaa henkilöstöpäällikkö. Taloushallinnon toimintaan kuuluu talousarvion- ja tilinpäätöksen valmistelu ja seuranta, kirjanpito, ostoreskontra, myyntireskontra, maksuliikenne sekä rahoitus. Henkilöstöhallinnon toimintaan kuuluu palkkaus- ja työsuhteasiat, työsuojelu- ja työhyvinvoinnin koordinointi ja muut henkilöstöhallinnon palvelut. Monetra Oulu Oy tuottaa Kempeleen talouspalveluista kirjanpidon, osto- ja myyntireskontran palvelut sekä maksuliikenteen sekä henkilöstöhallinnon palveluista palkkahallinnon palvelut.

Monetra Oulu Oy on varautunut poikkeustilanteisiin omassa valmiussuunnitelmassaan, joka on esitetty myöhempänä tässä asiakirjassa. Talous- ja henkilöstöhallinnon tärkeimpinä kriittisinä toimintoina on rahaliikenteen ja palkanmaksun turvaaminen. Myös rahoituksen saatavuus voi olla kriittinen tekijä erityisesti pitkittyneissä poikkeusoloissa.

Ateria- ja puhdistuspalveluista vastaa ateria- ja puhdistuspalvelupäällikkö. Ateria- ja puhdistuspalveluiden tehtävänä on tukea ja mahdollistaa omalla toiminnallaan kunnan järjestämien palveluiden kuten opetuksen, varhaiskasvatuksen sekä terveyspalveluiden toimintaa myös häiriötilanteissa sekä poikkeusolojen aikana. Ateria- ja puhdistuspalveluissa kriittisiä toimintoja on mm. ateriatuotannon valmistamisen turvaaminen, erityisesti lakisääteisen ruokahuollon palveluiden

piirissä oleville tahoille. Ateria- ja puhdistuspalveluissa on varauduttu häiriötilanteisiin toimintakorttien avulla. Toimintakortit on laadittu vesi-, sähkö- ja tietoliikennehäiriö tilanteisiin sekä suuronnettomuuksien ja pandemian varalle.

5.1.3 Tietohallintopalvelut

Kempeleen kunnan tietohallintoa johtaa tietohallintopäällikkö. Tietohallintopäällikkö toimii kuntakonsernin organisaatiossa talousjohtajan alaisuudessa. Toimintojen turvaaminen on kriittisen tärkeää kunnan toimintojen ylläpitämiseksi. Palvelualueet ja kuntakonsernin tytäryhtiöt varautuvat omilla valmiussuunnitelmissaan toimimaan myös tietoliikennekatkosten tai tietoteknisten häiriötilanteiden aikana. Tietohallinnon omassa valmiussuunnitelmassa käy ilmi toimintaohjeet poikkeus- ja normaaliolojen häiriötilanteiden hallintaan toiminnan kannalta kriittiseksi määriteltyjen järjestelmien osalta.

Kunta ulkoistanut tietoliikennepalveluiden tuotannon Joki ICT Oy:lle. Lisäksi useita keskeisiä kunnan käytössä olevia tietojärjestelmiä (mm. taloushallinto-, henkilöstöhallinto-, potilastieto-, oppilastieto- ja asianhallintajärjestelmä) ostetaan joko dedikoituna konesalipalveluna tai pilvipalveluna toimittajilta. Toimittajien vastuut häiriötilanteisiin varautumisesta ja niistä palautumiseen sekä tietoturvaan ja tietosuojaan liittyen ovat määriteltyinä palvelusopimuksiin. Tietohallinto vastaa palvelusopimuksissa mainittujen toimittajan velvoitteiden täyttymisen seurannasta toimittajahallinnan ja auditoinnin avulla.

5.2 Peruspalvelut

5.2.1 Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluista vastaa sivistys- ja hyvinvointijohtaja. Hänen alaisuudessaan toimivat varhaiskasvatusjohtaja ja rehtorit perusopetuksesta lukioon. Rehtorit ja päiväkodinjohtajat vastaavat omien yksiköidensä lain vaatimista varautumisen ja turvallisuuden suunnitelmavelvoitteista. Varautumisen lähtökohta on, että varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut turvataan ja järjestetään mahdollisimman normaalisti erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Eri suunnitelmin (yksiköiden turvallisuus-, pelastus- ja kriisisuunnitelmat, järjestyssäännöt, lukuvuosisuunnitelmat ym.) pyritään ennaltaehkäisemään kriisejä ja varautumaan tilanteisiin, joissa palvelujen tarve saattaa kasvaa tai niiden toteuttamisen tapa muuttua.

Varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisen asteen koulutuksessa opetussuunnitelmiin on sisällytetty läpäisevästi osallisuus ja aktiivinen kansalaisuus. Lapsille, nuorille ja aikuisille välitetään suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaa, tietoa väestön ja yhteiskunnan turvallisuudesta sekä vastuullisesta käyttäytymisestä elämän eri tilanteissa. Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen ylläpitämisellä tuetaan väestön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia edistämällä yksilöiden kykyä käsitellä ja kohdata häiriötilanteita. Opetuksella ja varhaiskasvatuksella on valmius hyödyntää omia yhteydenpitokanaviaan kansalaistiedottamisen. Lisäksi sivistystoimeen on luotu yhteinen kriisitiedotuksen sähköpostijakelu, jolla osaltaan varmistetaan tiedonkulkua poikkeustilanteissa.

5.2.2 Vapaa-ajan palvelut-Kempele Akatemia

Kempeleen kunnan vapaa-ajan palvelut on keskitetty Kempele Akatemiaan. Kempele Akatemiaan kuuluu Kempele opisto, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut sekä virkistysuimari. Kempele akatemian johtaja johtaa häiriötilanteissa vapaa-ajan palveluiden toiminnan keskeyttämistä vaiheittain ja antaa ohjeet yksiköille jatkotoimenpiteistä sivistys- ja hyvinvointijohtajan ohjaamana sekä vastaa tiedottamisesta kaikissa häiriötilanteiden vaiheissa sivistys- ja hyvinvointijohtajan ohjaamana. Vapaa-ajan palvelut ovat luonteeltaan sekundäärisiä, joten kriisin vakavuudesta ja luonteesta riippuen palveluita ei tuoteta ollenkaan tai niitä tuotetaan vain rajoitetusti häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa vapaa-ajan palvelut tukevat peruspalveluiden primääripalveluita. Vapaa-ajan palveluiden käytössä olevia tiloja voidaan tarpeen niin vaatiessa käyttää tilapäisinä majoitus- ja hoitoyksikköinä. Vapaa-ajan palveluille laaditaan häiriötilanteita varten ohjeistus, jossa kuvataan toiminnan vaiheittainen lakkauttaminen, sekä vapautuneiden resurssien uudelleen sijoittaminen.

Kempele Opisto

Lain mukaan vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Kempele opiston palvelut kuuluvat peruspalveluiden toimialaan kunnan organisaatiossa. Häiriötilanteissa Kempele opiston palvelut toimivat peruspalvelujen johdon valmiussuunnitelman mukaisesti. Kempele opiston järjestämät palvelut tukevat kriisiaikana kuntalaisten psyykkistä, sosiaalista ja fyysistä hyvinvointia, joten on tarkoituksenmukaista ylläpitää niitä mahdollisimman laajasti häiriötilanteen tai poikkeusolojen sallimissa rajoissa. Kempele Opiston palvelut ovat kuitenkin sekundäärisiä, joten kriisin vakavuudesta ja luonteesta riippuen palveluita ei tuoteta ollenkaan tai niitä tuotetaan vain rajoitetusti häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa opiston palvelut tukevat peruspalveluiden primääripalveluita. Kempele opiston tiloja voidaan käyttää tarvittaessa tilapäisinä majoitus- ja hoitoyksikköinä.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelujen toimintaa ohjaa nuorisolaki. Nuorisopalvelut kuuluvat peruspalvelujen toimialaan kunnan organisaatiossa. Häiriötilanteissa nuorisopalvelut toimivat peruspalvelujen johdon valmiussuunnitelman mukaisesti. Nuorisopalveluiden järjestämät palvelut tukevat kriisiaikana kuntalaisten henkistä hyvinvointia, joten on tarkoituksenmukaista ylläpitää niitä mahdollisimman laajasti häiriötilanteen tai poikkeusolojen sallimissa rajoissa. Häiriö- ja kriisitilanteissa nuorisotyössä keskitytään tehostetusti nuorten tukemiseen ja peruspalveluiden tuottamiseen. Ennaltaehkäisevä ja hallinnollinen työ supistuu.

Nuorisotyössä varaudutaan nuorten henkisen kriisiavun lisääntymiseen. Häiriötilanteen luonteesta ja vaiheesta riippuen varaudutaan nuorisotilojen pidennettyihin aukioloaikoihin ja henkilöstöresurssien kohdentamiseen. Nuorisotyöllä on myönteinen vaikutus nuorten turvallisuuden tunteen ja luottamuksen palauttamiselle kriisitilanteen jälkeen. Nuorisotyö antaa nuorille mahdollisuuden käsitellä tunteitaan ja kokemuksiaan kriisitilanteeseen liittyen vertaisryhmässä. Kriisitilanteissa yhteistyötä tehdään tilanteen luonne huomioiden paikallisten ja valtakunnallisten verkostojen kanssa. Nuorisopalveluiden palvelut ovat kuitenkin sekundäärisiä, joten kriisin vakavuudesta ja luonteesta riippuen palveluita ei tuoteta ollenkaan tai niitä tuotetaan vain rajoitetusti häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa nuorisopalvelut tukevat peruspalveluiden primääripalveluita. Kempele Akatemian tiloja voidaan käyttää tarvittaessa tilapäisinä majoitus- ja hoitoyksikköinä.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden toiminnan tarkoituksena on vastata liikuntapalvelujen tuottamisesta, järjestämisestä ja kehittämisestä siten, että ne tarjoavat kuntalaisille toimivan ja virikkeellisen palveluverkoston. Liikuntapalvelujen toimintaa ohjaa liikuntalaki. Liikuntapalvelut kuuluvat normaalioloissa peruspalvelujen toimialaan kunnan organisaatiossa. Häiriötilanteissa liikuntapalvelut toimivat peruspalvelujen johdon valmiussuunnitelman mukaisesti. Liikuntapalveluiden järjestämät palvelut tukevat kriisiaikana kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia, joten on tarkoituksenmukaista ylläpitää niitä mahdollisimman laajasti häiriötilanteen tai poikkeusolojen sallimissa rajoissa.

Liikuntapaikkarakennuksiin on laadittu omat rakennuskohtaiset turvallisuussuunnitelmat, jotka sisältävät pelastuslain mukaisen pelastussuunnitelman erilaisia häiriötilanteita varten. Liikuntapalveluiden palvelut ovat sekundäärisiä, joten kriisin vakavuudesta ja luonteesta riippuen palveluita ei tuoteta ollenkaan tai niitä tuotetaan vain rajoitetusti häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa liikuntapalvelut tukevat peruspalvelujen primääripalveluita. Poikkeusoloissa liikuntapalveluiden koko henkilöstö ja kalusto voidaan siirtää peruspalvelujen käyttöön tarpeen mukaan vaiheittain tai välittömästi keskeyttämällä liikuntapalveluiden toiminta kokonaan. Liikuntapalvelujen käyttämät tilat voidaan ottaa tilapäisiksi majoitus- ja hoitotiloiksi. Liikuntapalvelut tiedottavat asiakkaita poikkeusolojen järjestelyistä. Liikuntapalvelujen palvelut palautetaan vaiheittain normaalisti tärkeysjärjestyksessä.

Kirjasto- ja kulttuuritoiminta

Tavalliselle yleiselle kirjastolle ei lainsäädännön puitteissa aseteta raskaita vaatimuksia aineiston suojelulle. Kansallisen kirjallisen kulttuuriperinnön säilyttäminen on Kansalliskirjaston vastuulla. Yksittäisissä kirjastoissa ainutkertaista materiaalia on lähinnä paikallishistoriaan liittyvät kokoelmat. Myöskään kansalaisilla ei ole lakimääräistä subjektiivista oikeutta kirjastopalvelujen saantiin.

Erilaisissa kriisitilanteissa kirjaston palvelut pidetään saatavilla mahdollisuuksien mukaan, vaikka rajoitetusti. Tarvittaessa hyödynnetään naapurikuntien kirjastoja. Kirjasto on keskeinen paikka tiedon jakamiselle ja kansalaisilla pitää olla mahdollisuus pysyä ajan tasalla. Kirjastolla on merkittävä rooli henkisen kriisinkestävyuden tukijana sekä tiedonsaannin että henkisen virkistämisen kannalta.

Museotoiminnan osuus valmiussuunnittelussa perustuu museolakiin. Museotoiminnalla voidaan turvata henkistä kriisinkestävyttä, vahvistaa kansakunnan kulttuuri-identiteettiä ja suojella kulttuuriomaisuutta. Museolain mukaan ” Museotoiminnan tarkoituksena on kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen tallentaminen ja säilyttäminen, aineistoja ja muita sisältöjä koskevan tutkimuksen edistäminen ja hyödyntäminen, aineistojen ja tiedon saatavuuden, saavutettavuuden ja käytön edistäminen, kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen esittäminen ja elämysten tarjoaminen, yleisötyö, vuorovaikutus sekä opetuksen ja kasvatuksen edistäminen.” Museoiden kokoelmien säilyminen museokokoelmina turvataan myös museon lopettaessa toimintansa. Museotiloja voidaan mahdollisuuksien mukaan käyttää hyödyksi hätätilanteissa. Pelastussuunnitelmat ovat kiinteistökohtaisia. Kirjasto- ja

kulttuuripalveluilla on kiinteistökohtaiset pelastussuunnitelmat. Toiminnot poikkeusoloissa: Museo-
kokoelmat siirretään säilytykseen soveltuviin tiloihin. Kriisialueella epävakaisissa oloissa järjestetään
vartiointi kokoelmien suojelemiseksi. Näyttelytiloja tarpeen mukaan voidaan käyttää väliaikaisina ma-
joitustiloina. Yleisölle suunnattu toiminta lakkautetaan tarpeen mukaan kriisin jatkuessa.

5.2.3 Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalvelujen palvelualueesta vastaa johtava sosiaalityöntekijä ja erityisryhmien palvelu-
esimies. Sosiaalipalvelujen tehtävänä häiriötilanteissa ja poikkeusolosuhteissa on omien keskeisten
palvelujen ja toimintojen jatkuvuuden turvaaminen sekä sosiaalipalvelujen erityistehtävät. Sosiaali-
palvelujen kriittisiä toimintoja ja perustehtäviä ovat sosiaalipäivystys, lastensuojelu, toimeentulotuki,
laitos- ja asumispalvelut ja kotiin vietävät palvelut, palveluntarpeen arviointi sekä kiireellisen avun ja
tuen tarpeen selvittäminen. Sosiaalipalveluissa turvataan palvelut asiakkaille, joiden arjen sujuminen
on riippuvainen sosiaalipalveluista. Sosiaalipalvelujen erityistehtäviä ovat väestön majoitus, ruoka-
huolto, vaatetus ja muu perushuolto kriisitilanteissa sekä lisäksi psykososiaalisen tuen palvelujen jär-
jestäminen yhteistyössä terveydenhuollon kanssa.

Sosiaalitoimen erityistehtävät:

- **Majoitus**
Sosiaalipalvelut vastaavat väestön tarkoituksenmukaista majoitustiloista, kun tilapäismajoituksen
tarvitsijoiden määrä on tiedossa. Majoitukseen käytetään tarkoituksenmukaisia tiloja, kuten kou-
luja, päiväkotia ja muita julkisia tai yksityisiä tiloja.
Tilojen toimivuudessa tulee ottaa huomioon ruokahuollon järjestämisen mahdollisuudet, juoma-
kelpoisen veden saatavuus ja saniteettitilojen olemassaolo.
- **Ruokahuolto**
Ateria- ja puhdistuspalvelut vastaavat ruokahuollosta väestön lisäksi myös pelastus- tai muun ti-
lanteeseen osallistuvan henkilöstön osalta. Ruokahuollon suunnitelmassa määritellään elintarvik-
keiden hankinta, hygienia, veden saanti, varastointi, kuljetukset ja jätehuolto. Ruokahuollon suun-
nitelmassa otetaan huomioon kunnan omien suurkeittiöiden palvelut.
- **Vaatetushuolto**
Sosiaalipalvelut vastaavat vaatetuksen järjestämisestä väestölle. Säänmukaisen vaatetuksen,
huopien tai vuodevaatteiden järjestämiseen on varauduttava joko varastoimalla tai sopimuksin
SPR:n, kirkon tai yritysten kanssa. Vaatetushuolto sisältää myös henkilökohtaisesta hygieniasta
huolehtimisen.
- **Psykososiaalinen tuki**
Psykososiaalinen tuki on osa kuntien vastuulla olevaa lakiin perustuvaa palvelujärjestelmää. Oi-
kein järjestettynä äkillisten traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki parantaa yhteiskun-
nan kriisinkestävyyttä, vähentää, rajoittaa ja lieventää traumaattisen tilanteen vaikutuksia sekä
auttaa toipumaan ja kehittämään resilienssiä tulevia tilanteita varten.

Sosiaalipalvelut vastaavat psykososiaalisen tuen tarjoamisesta ja järjestämisestä kiireellisissä tilan-
teissa kohdaten altistuneet mahdollisimman nopeasti paikan päällä tai tapahtuman jälkeen. Käytän-
nössä tämä tarkoittaa kiireellisen sosiaalityön ja akuutin kriisityön järjestämistä. Sosiaalipalveluissa

psykososiaalisella tuella tarkoitetaan sosiaalityönä ja sosiaaliohjauksena annettavaa tukea, jolla vahvistetaan asiakkaan toimintakykyä, toimijuutta sekä autetaan ylläpitämään sosiaalisia suhteita. Psykososiaalinen tuki on käytännön asioiden järjestämistä, ohjausta ja neuvontaa. Psykososiaalista tukea annetaan onnettomuuden uhreille, heidän omaisilleen ja tarvittaessa myös pelastustyöhön osallistuvalla henkilöstöllä. Psykososiaalisten tukitoimien lisäksi on tärkeää ohjata altistuneet jatkotuen piiriin. Jatkohoidon turvaamiseksi psykososiaalisen tuen prosessi toteutetaan yhteistyössä terveydenhuollon kanssa.

5.2.4 *Ikähoivan palvelut*

Kempeleen kunnan ikähoivan palveluita johtaa kotihoidon johtaja. Kotihoidon johtaja toimii peruspalveluissa sivistys- ja hyvinvointijohtajan alaisuudessa. Ikähoivan palveluihin kuuluvat kotihoito (ympäri vuorokautinen) sekä sen tukipalveluina omaishoito, turvapalvelut, ateriapalvelu, kauppa- ja pyykkipalvelu, päivätoiminta sekä sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu. Ympäri vuorokautista palveluasumista ja tilapäishoitoa (vuorohoitoa) hankitaan yksityisiltä palvelutuottajilta. Poikkeusolojen ja häiriötilanteiden varalle ympäri vuorokautista palveluasumista tarjoavilla yksityisillä palvelutuottajilla on omat valmiussuunnitelmansa.

Ikähoivan palveluissa on varmistettava sosiaalihuollon lakisääteisten ja keskeisten palvelujen saataavuuden turvaaminen ja jatkuvuus sekä tehtävien mahdollisimman hyvä hoitaminen myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa niin, että erityistä apua ja tukea tarvitsevista henkilöistä huolehditaan. Kodeissa asuu vanhuksia, toimintakyvyltään rajoittuneita henkilöitä, muistisairaita, pitkäaikaissairaita ja vammaisia kotihoidon asiakkaita, joiden kotona asuminen on täysin riippuvaista sinne annettavista palveluista. Kotihoidon asiakaskunta saattaa kasvaa huomattavasti normaaliaikoja suuremmaksi, he voivat tarvita apua tavallista enemmän, he eivät enää tule toimeen kotihoidossa tai palvelujen tarjontakyky voi supistua oleellisesti. Toimintojen jatkuvuuden turvaamiseksi resursseja kohdennetaan uudelleen ja selvitetään lisäresurssien saaminen. On mahdollista, että osalle koteihinsa ilman riittävä apua jääneille asiakkaille on järjestettävä tilapäistä majoitusta.

Poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa tehdään yhteistyötä sosiaalihuollon yksityisten palveluntuottajien, terveydenhuollon, sosiaalitoimen sekä vapaaehtoisuuteen perustuvien toimijoiden kanssa.

5.2.5 *Terveyspalvelut*

Terveydenhuollon palveluista säädetään mm. terveydenhuoltolaissa. Terveydenhuollon palvelukokonaisuus on kunnan terveyspalveluiden alaprosessin toimialueella. Palvelujen tehtävänä on kuntalaisien elämänhallinnan edistäminen, terveyden, toiminta- ja työkyvyn sekä yleisen hyvinvoinnin tukeminen ja ylläpitäminen sekä sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito.

Terveyspalvelut ovat osa kunnan sosiaali- ja terveyspalveluiden prosessia, jota johtaa sivistys- ja hyvinvointijohtaja. Terveyspalveluiden palvelualueetta johtaa terveysjohtaja, hän toimii myös terveyskeskuksen johtavana lääkärinä. Hänen varahenkilönään toimii johtavan lääkärin sijaiseksi nimetty terveyskeskuslääkäri. Terveyspalveluiden vastuuryhmään kuuluvat terveysjohtaja, johtava hoitaja, avopalveluiden ja sairaalan osastonhoitajat, vastaava hammaslääkäri ja vastaava psykologi. Vakavissa tai

useampia palvelualueita koskeissa häiriötilanteissa operatiiviseksi kriisijohtajaksi voidaan nimetä terveysjohtaja tai johtava hoitava. Terveyskeskuksen ensihoidon vastuulääkäriksi nimetty terveyskeskuslääkäri vastaa paikallisesti ensihoidon koordinoimisesta yhdessä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin ja Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen ensihoidon vastuutahojen kanssa.

Terveyspalveluiden palvelualueen varautumisen tavoitteena on turvata kuntalaisille ja muille terveyspalveluita tarvitseville kaikissa olosuhteissa terveyden ja toimintakyvyn kannalta keskeisimmät terveydenhuollon ja sairaanhoidon palvelut. Palveluiden taso sopeutetaan vallitsevaan turvallisuustilanteeseen ja käytettävissä oleviin voimavaroihin. Palveluiden tarve ja niiden kohdentaminen riippuvat poikkeusolojen luonteesta ja kestosta. Palvelualueella on psykososiaalisen tuen kriisityöryhmä, joka on valmiudessa antamaan henkistä ensiapua äkillisten onnettomuus- tai kriisitilanteiden jälkeen.

Terveyspalveluiden palvelualueen valmiussuunnitelmaan tulee kuvaukset terveystoimen erityistehävien järjestämisestä valmiusasteittain. Suunnitelmiin kuuluvat kiireellinen avosairaanhoito, ensihoito, psykososiaalinen tuki, epidemiat ja valmiussuunnitelma influenssapandemian varalle ja laitospaikkojen määrät valmiusasteittain. Lisäksi valmiussuunnitelmiin kuuluvat kuvaukset välttämättömän normaalin terveydenhuollon toteuttamisesta.

Suunnitelmissa huomioidaan myös mahdollinen terveydenhuollon ja muun henkilöstön uudelleen sijoittelu ja kouluttaminen poikkeustilanteen edellyttämiin muuttuneisiin tehtäviin. Hoitotarvike- ja lääkevelvoitevarastoinnissa on sopimus sairaanhoitopiiriin kanssa.

Poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa tehdään tiivistä yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin, alueen kuntien terveyskeskusten, Oulu-Koillismaan palo- ja pelastuslaitoksen, SPR:n, seurakunnan sekä kunnan ikähoivan ja sosiaalitoimen kanssa. Poikkeusoloissa, esim. pandemiatilanteissa, sairaanhoitopiiri voi perustaa Pohjois-Pohjanmaan alueellisen koordinaatio työryhmän johtamaan kokonaistilannetta ja terveyspalvelut ovat tiivis osa alueen kokonaissuunnitelmia ja toteuttamista.

5.3 Tekniset palvelut

Kempeleen kunnan teknisiä palveluita johtaa tekninen johtaja. Tekniset palvelut huolehtivat Kempeleen kunnan fyysisen ympäristön toimivuudesta ja turvallisuudesta. Tekniset palvelut vastaavat siitä, että kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut, uudis- ja peruskorjausrakennuttaminen ja lakisääteiset rakennusvalvonnan viranomaispalvelut toimivat kuntalaisten tarpeiden mukaisesti myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kunnallistekniikka yksikköä johtaa kunnallistekniikkapäällikkö. Kunnallistekniikan palvelualue huolehtii Kempeleen kunnan infra-omaisuuden hallinnasta sisältäen katualueiden, leikkipuistojen, viheralueiden, yleisten alueiden, metsien ja ulkoliikuntapaikkojen ylläpidon, suunnittelun ja rakentamisen sekä joukkoliikenteen.

Tilapalvelut yksikköä johtaa kiinteistöpäällikkö. Tilapalveluiden palvelualue vastaa kunnan omistaman kiinteistöomaisuuden hallinnasta, huollosta ja kunnossapidosta.

Maankäyttö yksikköä johtaa maankäyttöpäällikkö. Maankäyttö huolehtii maankäytön suunnitteluun tarvittavasta raakamaavarannosta sekä sen hankkimisesta strategisesti tärkeiltä maankäytön kehittämisalueilta. Maankäyttö luovuttaa vuosittain asuinrakennustontteja kunnan strategisten tavoitteiden määrien mukaisesti.

Kaavoitus yksikköä johtaa kaavoittaja. Kaavoitus huolehtii kunnan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteisestä ohjaamisesta (yleiskaavoitus) ja maa-alueiden käytön yksityiskohtaisesta järjestämisestä, kulttuuriympäristön vaalimisesta, rakentamisen ohjauksesta sekä kehittämisestä (asema-kaavoitus).

Rakennusvalvonta yksikköä johtaa johtava rakennustarkastaja. Rakennusvalvonta valvoo kaavojen noudattamista, huolehtii rakentamisesta ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoo rakennusten ja rakennetun ympäristön kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään.

5.4 Kempeleen Vesihuolto Oy

Kempeleen Vesihuolto Oy huolehtii vesihuollon varautumisesta oman varautumissuunnitelmansa mukaisesti. Varautumissuunnitelma kattaa myös Lakeuden Keskuspuhdistamo Oy:n. Kempeleen Vesihuolto Oy:tä johtaa toimitusjohtaja varahenkilönään verkostopäällikkö.

Kempeleen Vesihuolto Oy huolehtii toiminta-alueillaan vedenhankinnasta, vedenjakelusta, jätevesien viemäroinnistä sekä laitostensa ja vesihuoltoverkostojen kunnossapidosta, korjauksista ja rakentamisesta.

Jätevedet johdetaan Lakeuden Keskuspuhdistamo Oy:n jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi. Vesilaitoksen toiminta-alue kattaa vedenjakelun osalta koko asutetun Kempeleen. Viemäroinnin osalta toiminta-alue kattaa asemakaava-alueiden ulkopuolelta Monkkasen, Tuohinon ja Honkasalmen pohjavedenottamoiden valuma-alueella taajaan rakennetut alueet.

Laitoksella on omistuksessaan kolme vedenottamo, yksi vesitorni ja yksi paineenkorottamo. Vesijohtoverkoston pituus on 314 km, viemäriverkostoa 208 km ja jätevedenpumppaamoja 71 kpl. Kempeleen Vesihuolto Oy pyrkii toimimaan poikkeuksellisissa olosuhteissa mahdollisimman pitkälle samoin kuin normaalioloissa. Peruslähtökohtana on se, että vedentarve tulee tyydyttää terveydellisesti vaarattomalla ja käyttöominaisuuksiltaan haitattomalla vedellä sekä jätevesien käsittely ja johtaminen tulee hoitaa siten, että terveysvaaroja voidaan pitää vähäisinä ja muita haittoja olosuhteisiin nähden kohtuullisina.

Äärimmäisissä poikkeustilanteissa vesilaitostoiminta asetetaan tärkeimmäksi ylläpitokohteeksi ennen jätevedenpuhdistustoimintaa. Varautumissuunnitelma sisältää kuvauksen vesihuollon järjestämisestä eri uhkatilanteissa ja mm. tiedotussuunnitelman.

5.5 Kiinteistö Oy Kempeleenkartano

Kiinteistö Oy Kempeleenkartano on vuonna 1993 perustettu aravavuokratyöyhtiö, jonka omistaa Kempeleen kunta. Yhtiötä johtaa toimitusjohtaja. Yhtiöllä on 437 vuokra-asuntoa 24:ssä eri kohteessa ympäri Kempelettä. Kempeleenkartano huolehtii varautumisestaan varautumissuunnitelmansa mukaisesti. Poikkeuksellisissakin olosuhteissa lähtökohtana on pyrkimys toimia mahdollisimman pitkälle samoin kuin normaalioloissa. Toiminnan luonteesta johtuen valmiussuunnittelussa ja varautumisessa korostuu yhteistyö eri viranomaissidosryhmien kanssa.

5.6 Monetra Oulu Oy

Monetra Oulu Oy on Kempeleen kunnalle talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja sekä muita tukipalveluja tuottava sidosyksikköyhtiö. Keskeisimmät palvelut Kempeleen kunnan kannalta ovat: palkanlaskenta ja maksatus, kirjanpito, ostoreskontra, myyntireskontra ja maksuliikenne sekä näihin liittyvä raportointi. Lisäksi Monetra Oulu Oy kilpailuttaa yhteishankintasopimuksia, joissa Kempeleen kunta on mukana. Varautumisen ja huoltovarmuuden näkökulmasta keskeisimpiä hankintasopimuksia ovat elintarvikkeet.

Häiriö- ja poikkeusoloihin varautumiseksi Monetra Oulu Oy:ssä on tekeillä juuri palvelu- ja prosessikohtaiset toipumis- ja palautumissuunnitelmat. Jo tehdyissä riskikartoituksissa sekä tietosuojaja- ja tietoturvapoliitikoissa otetaan kantaa myös erilaisiin häiriötilanteisiin ja niistä toipumiseen.

Nykyaikainen toimistotyö on hyvin vahvasti tietotekniikkaan ja tietojensiirtoon perustuvaa. Esimerkiksi laajamittaisissa sähkökatkoksissa tai tietoliikennehäiriöissä palvelutuotanto voi häiriintyä pitkäksi aikaa. Tätä riskiä hallitaan henkilöstön laajalla valmiudella työskennellä etänä (kotona) sekä Monetra Oulun Oy:n laajalla toimipisteverkolla. Jos häiriötilanne käsittää vain Oulun seudun, voidaan kriittisiä työvaiheita hoitaa esimerkiksi Taivalkoskella, Ranualla, Sodankylässä, Raahessa tai Kajaanissa työskentelevän henkilöstön toimesta. Jos häiriötilanne käsittää koko Pohjois-Suomen, voidaan palvelutuotantoa siirtää kriittisiltä osin Monetra-konsernin muihin alueyhtiöihin Kuopioon, Jyväskylään tai Tampereelle. Palvelutuotannossa käytetään myös runsaasti erilaisia alihankkijoita, erityisesti järjestelmätoimittajia. Häiriötilanteiden sietokyvyssä myös toimittajien valmiussuunnitteluun tulee kiinnittää huomiota. Asiat huomioidaan edellä mainituissa toipumis- ja palautumissuunnitelmissa.

Monetra Oulu Oy Hankintapalveluiden osalta huoltovarmuuden kannalta kriittiset sopimukset on arvioitu ja määritelty erikseen ja sopimuksille asetettu huoltovarmuuteen liittyviä ehtoja. Elintarvikkeiden osalta tällaisia on esimerkiksi se, että toimittajan häiriönsietoa ja palveluiden toimitusvarmuutta voidaan kehittää toiminnan jatkuvuussuunnittelun avulla. Tarjousta jättäessään toimittaja on tutustunut Joukkoruokailun valmiussuunnitteluohjeeseen, verrannut omaa toimintaansa niihin ja vakuuttaa tilaajalle toimintansa täyttävän kyseiset suositukset sopimuksen voimassaoloajan. Lisäksi huoltovarmuutta voidaan kehittää sopimuskauden aikana.

5.7 Oulun Seudun Sähkö

Oulun Seudun Sähkö on osuuskuntamuotoinen energiayhtiö, jonka liiketoiminnat ovat järjestetty emoyhtiö Oulun Seudun Sähkön (OSS) sekä tytäryhtiöiden Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy:n

(OSSV) ja Oulun Seudun Sähkö Kuitu Oy:n (OSSK) alle. Emoyhtiön vastuulla ovat sähköntuotanto ja kaukolämpö liiketoiminnot. Emoyhtiön vastuulla on myös talouden, henkilöstön ja hallinnon tehtävät. Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy:n vastuulla on sähköverkkotoiminta Kempeleessä, Oulunsalossa, Limingassa, Lumijoella, Tyrnävällä, Muhoksella ja Vaalan kunnan keskustassa. Oulun Seudun Sähkö Kuitu Oy:n vastuulla on valokuituliiketoiminta Lumijoella, Limingassa, Tyrnävällä, Muhoksella, Vaalan kunnan keskustassa, Oulunsalossa ja Kempeleessä. Oulun Seudun Sähkön emoyhtiöllä on vastuu kaukolämpötoiminnasta Kempeleen, Muhoksen, Limingan, Tyrnävän ja Lumijoen kuntien alueella yhteensä yhdeksässä kaukolämpöverkossa.

Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy ylläpitää sähkönjakelun varautumis- ja valmiussuunnitelmaa jatkuvuuden ylläpitämiseksi normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Oulun Seudun Sähkö emoyhtiönä ylläpitää konsernin varautumissuunnitelmaa kaukolämpötoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

- Oulun Seudun Sähkö -konsernin varautumisasioista vastaa energiapäällikkö.
- Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy:n varautumisasioista vastaa käyttöpäällikkö.
- Oulun Seudun Sähkö -konsernin kriisiviestinnästä vastaa toimitusjohtajat.

Suurhäiriöiden johtaminen ja kriisiviestintä tapahtuvat häiriötilannetta varten perustetusta johtokeskuksesta, jonka kokoonpano on seuraava:

- Johtoryhmän edustus: OSS:n, OSSV:n ja OSSK:n toimitusjohtajat sekä viestintävastaava
- OSS varautumisvastaava: OSS energiapäällikkö, (varautumisen vastuu, kaukolämpö)
- OSSV sähkönjakelu: OSSV käyttöpäällikkö, (varautumisen vastuu, sähköverkko)
- OSS lämmön tuotanto: OSS tuotantovastaava, lämmön tuotannon operatiivinen vastuu
- OSS lämmön jakelu: OSS verkostovastaava, kaukolämpöverkon operatiivinen vastuu
- OSSK valokuitu: OSSK tietoliikennepäällikkö, valokuituverkko

5.8 Kiertokaari Oy

Kiertokaari Oy on kuntien omistama jätehuolto-yhtiö, joka hoitaa kuntien lakisääteisen jätehuollon toteuttamisen myös Kempeleen kunnan alueella. Kiertokaaren toimialueeseen kuuluu yhdeksän kuntaa ja noin 280 000 asukasta. Toimialueen kunnista Hailuoto, Ii, Kempele, Lumijoki, Oulu, Pudasjärvi, Raahe ja Siikajoki ovat Kiertokaari Oy:n osakkaita. Toimialueeseen kuuluu myös Simon kunta. Kiertokaari huolehtii toimialueensa kuntien jätteenkäsittelystä, jäteneuvonnasta ja tiedottamisesta sekä edistää jätteen synnyn ehkäisyä, kierrätystä ja hyötykäyttöä. Lisäksi Kiertokaari tarjoaa toimialueensa jätteille turvallisen loppusijoituspaikan Ruskon jätekeskuksesta ja vastaa kuntien hyötyjätteiden ja vaarallisten jätteiden keräämisestä.

Kiertokaari Oy:llä on varautumissuunnitelma, jolla varaudutaan valtakunnallisten poikkeusolojen lisäksi myös alueellisiin ja paikallisiin häiriötilanteisiin, jotka voivat merkittävästi vaikuttaa jätehuollon järjestämiseen. Häiriötilanteessa Kiertokaaren johto tekee päätökset tapauskohtaisesti jätehuollon palvelujen tarvittavasta supistamisesta, käsittelytavan muutoksesta ja keskittämisestä yhteistyössä viranomaisten kanssa siten, että riittävä jätehuollon palvelutaso turvataan. Jätehuollon käsittelypalveluiden toimivuuden ja jatkuvuuden varmistamisen toimenpiteet on huomioitu varautumissuunnitelmassa.

Jätehuollon toimivuus pyritään säilyttämään kaikissa tilanteissa. Jätehuolto on kansalaisten terveyteen ja elinympäristöön vaikuttava välttämättömyyspalvelu ja osa yhdyskuntien rakennetta. Vakavimmissa häiriötilanteissa on turvattava jätteiden keräykseen, kuljetukseen ja käsittelyyn liittyvien palveluiden tuottaminen. Jätteen keräyksen ja kuljetuksen osalta Kiertokaaren vastuulla on Oulun kaupungin kiinteistöjen sekä Pudasjärven kaupungin jätteiden keräys ja kuljetus. Kempeleen kunnan alueella jätteiden keräyksestä ja kuljetuksesta vastaa kunkin kiinteistön osalta kuljetusyritys sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen mukaan. Mikäli seudullinen jätehuoltojaosto tekee päätöksen kunnan kilpailuttamaan jätteenkuljetukseen siirtymisestä, vastaisi Kiertokaari tällöin Kempeleen kunnan asuminen ja julkisen toiminnan jätteenkuljetuksesta normaali- ja poikkeusoloissa.

5.9 Pelastustoimi

Pelastuslaitoksen perustehtäviä ovat onnettomuuksien ja tulipalojen ehkäisy, pelastustoiminta, varautuminen ja väestönsuojelu. Pelastustoiminta sisältää kiireellisesti suoritettavia toimenpiteitä ihmisten, eläinten, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseksi ja pelastamiseksi, vahinkojen rajoittamiseksi ja seurausten lieventämiseksi onnettomuustilanteessa tai onnettomuuden uhatessa.

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen johtajana toimii pelastusjohtaja. Pelastusjohtajan ollessa estynyt hänen 1. sijaisena toimii pelastuspäällikkö ja 2. sijaisena riskienhallintapäällikkö, joiden johdettaviksi kuuluvat pelastustoiminnan ja riskienhallinnan tulosalueet. Edellisen lisäksi palopäälliköt ohjaavat ja johtavat päivittäistä toimintaa toimialueillaan ja asemavastaavat huolehtivat paloasemien toiminnasta. Pelastustoiminnan organisointia varten laitoksen alue on jaettu kolmeen operatiiviseen päivystysalueeseen, joilla pelastustoimintaa johtavat päällystöpäivystäjät. Kempele kuuluu Oulun toimialueeseen. Pelastustoiminnan muodostelmia ovat pelastusryhmä, -joukkue, -komppania ja -yhtymä. Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa pelastuslaitoksen toiminta jatkuu ja laajenee tilanteen edellytysten mukaan. Esimerkiksi turvallisuusviestintää tehostetaan, jotta ihmiset osaavat toimia odotetusti erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa. Valvontatyössä keskitytään riskikohteisiin sekä väestönsuojien ja evakuoitavien ihmisten sijoituspaikkojen tarkastuksiin. Tehostetussa valmiudessa henkilöstöresurseja ja pelastusmuodostelmia lisätään varallaolo- ja päivystysjärjestelyillä ja korotettuun tai täysvalmiuteen siirryttäessä vielä enemmän. Häiriötilanteissa tehostetun tai korotetun valmiuden tila saavutetaan viimeistään kahden tunnin kuluessa. Poikkeusoloissa täysvalmiuteen siirtymisen tavoiteaika on kaksi vuorokautta. Valmiuteen määrättyjen pelastusmuodostelmien hajauttamista tai keskittämistä asemapaikoille toimeenpannaan korotetussa valmiudessa ja täysvalmiudessa.

Oulussa sijaitseva johtokeskus perustetaan normaalioloissa silloin, kun onnettomuus tai häiriötilanne edellyttää johtovastuun ottamista tai tilannepaikan johtamisen tukemista. Tukitoimet voivat olla mm. kuntien tai pelastustoiminnan tukemista tilannekuvan muodostamisessa, analysoimisessa ja jakamisessa tai tiedottamisen ja kriisijohtamisen tukemista. Johtokeskuksessa pelastustoiminnan johtajan apuna toimii esikuntahenkilöstö. Lisäksi tarvittaessa kutsutaan koolle johtoryhmä, joka muodostuu tilanteeseen liittyvien yhteistoimintaviranomaisten ja järjestöjen edustajista. Poikkeusoloissa johtokeskus on jatkuvasti miehitettyä.

5.10 Väestönsuojelu

Väestönsuojelulla tarkoitetaan ihmisten ja omaisuuden suojaamista ja pelastustoimintaa poikkeusoloissa sekä niihin varautumista. Poikkeusolojen varalta normaalioloissa tehtäviin valmisteluihin luetaan:

- poikkeusoloja koskeva suunnittelu ja koulutus
- väestönsuojien rakentaminen
- varautuminen evakuointeihin, pelastustoimintaan, ensiapuun, väestön huoltoon sekä rai-
vaus- ja puhdistustoimintaan.
- johtamis-, valvonta-, hälytysjärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien ylläpito.

Väestönsuojelutehtäviä kuuluu pelastusviranomaisten lisäksi myös useille muille viranomaisille. Mm. kunnat suunnittelevat toimintaansa erilaisten häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta ja varautuvat ihmisten ja omaisuuden suojaamiseen. Pelastuslaitos johtaa väestönsuojeluun liittyviä tehtäviä yhteistoiminnassa kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Kunnan tehtävänä on huolehtia oman toimintansa johtamisen edellytyksistä myös poikkeusoloissa ja ylläpitää näihin tarvittavien johtamistilojen sekä väestönsuojien toimintavalmiutta.

Yritysten, laitosten, kiinteistön omistajien ja kansalaisten omatoiminen varautuminen on poikkeusoloissa tärkeää. Rakennuksen omistaja tai haltija, virastot ja laitokset ja yritykset ja yhteisöt ovat velvollisia varautumaan sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät. Erikseen määritellyissä kohteissa on laadittava pelastussuunnitelmat, joissa selvitetään vaaratilanteiden ehkäisy ja toiminta erilaisissa onnettomuus- ja vaaratilanteissa.

Väestösuojapaikkojen rakentaminen tapahtuu uudisrakentamisen yhteydessä. Varsinaisia yleisiä väestönsuojia ei Kempeleessä ole. Sellaiset taloyhtiöt ja yritykset, joilla ei ole väestösuojapaikan rakentamisvelvoitetta, velvoitetaan suunnittelemaan omissa pelastussuunnitelmissaan ns. tilapäiseen suojakäyttöön soveltuvat tilat.

Evakuoinnilla tarkoitetaan viranomaisten johdolla tapahtuvaa väestön tai sen osan siirtämistä pois vaaran uhkaamalta alueelta ja sijoittamista turvalliselle alueelle sekä väestön elinedellytysten ja yhteiskunnan tärkeiden toimintojen turvaamista evakuointitilanteessa. Suppeimmillaan evakuointi on esimerkiksi yhden talon asukkaiden ja laajimmillaan useiden kuntien tai vielä laajempien alueiden koko väestön siirtämistä pois vaaran uhkaamalta alueelta ja sijoittamista turvalliselle alueelle.

Poikkeusoloissa laajoista evakuoinneista päättää valtioneuvosto. Väestön evakuointien johtamisessa noudatetaan pelastustoimen johtamisjärjestelmää, jonka mukaisesti pelastustoiminnan johtajalla ja sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus evakuoida ihmisiä ja omaisuutta. Pelastuslaitos huolehtii evakuoinneissa tarvittavan kuljetuskaluston hankinnasta ja vastaa yhteistoiminnasta eri viranomaisten ja sijoituskuntien kanssa. Kunnat vastaavat alueellaan väestön sijoittamisesta ja hyvinvoinnista.

6.SUUNNITELMAN LIITTEET

S=Salainen

Liite 1		S	<i>Uhkien vaikutusten arviointi</i>
Liite 2		S	<i>Yhteystiedot - Kriisiviestintä - KUNTA</i>
Liite 3		S	<i>Yhteystiedot - MUUT TOIMIJAT</i>
Liite 4		S	<i>Kempeleen kunnan Kriisiviestinnän opas 2020</i>
Liite 5		S	<i>VIRVEN pikaohje</i>
Liite 6		S	<i>VIRVEN viestintäkaaviot</i>
Liite 7		S	<i>Johtamispaikan varustelu - Muistilista</i>
Liite 8	<i>Tilannekortti 1</i>	S	<i>SÄHKÖ: Voimahuollon vakavat häiriöt. Sähköenergian saannin, siirron tai jakelun keskeytyminen</i>
Liite 9	<i>Tilannekortti 2</i>	S	<i>TIETOLIIKENNE: Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien häiriöt – kyberuhkat tai infrastruktuurin häiriintyminen</i>
Liite 10	<i>Tilannekortti 3</i>	S	<i>VESI: Yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt</i>
Liite 11	<i>Tilannekortti 4</i>	S	<i>ELINTARVIKKEET: Elintarvikehuollon vakavat häiriöt</i>
Liite 12	<i>Tilannekortti 5</i>	S	<i>RAHOITUS: Rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt</i>
Liite 13	<i>Tilannekortti 6</i>	S	<i>TERVEYS: Väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt - Influenssapandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia, pandemia</i>
Liite 14	<i>Tilannekortti 7</i>	S	<i>ONNETTOMUUDET: Suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat</i>
Liite 15		S	<i>Toimintaohjeet kiinteistöhuollon päivystäjälle</i>
Liite 16		S	<i>Evakuointi_Vasttaotto_MUUTTO17kysely</i>